СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 122. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 24. червня, 1944. No. 122. New York and Jersey City, Saturday, June 24, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Президент заявляє, що готов кандидувати вчетверте

Губернатор Елис Арнал з Джорджії відбув одногодинну розмову з президентом Рузвелтом у Вашингтоні в четвер 22. червня б. р., а після розмови сповістив ґазетярів, що Рузвелт виявив готовість кандидувати вчетверте на становище президента Злучених Держав при осінних виборах. Очевидно, не залежатиме від цього, чи Демократична Партія поставить його кандидатом, переповідав Арнал. Досі домагалися від Рузвелта четвертої кандидатури лише одиниці й організації, а про нього ходили лише чутки, що він готовий кандидувати. Оце є перша вістка від самого Рузвелта про його наставлення до поновної кандидатури. — Від себе додав ще Арнал, що віцепрезидент Волес теж буде поставлений поновно кандидатом, і, як і Рузвелт, вибраний поновно.

Американці йдуть приступом на Шербурґ

Через 80 хвилин бомбардували важкі американські бомбовики французький порт Шербурґ, а потім коло 2. години в четвер сполудня американська піхота почала на нього загальний приступ. Розмах цього удару був такий сильний, що багато відділів удерлося на передмістя. Нічний комунікат подав, що американські війська поважно проникнули в місто. Піхота й артилерія бють вже по головних фортах міста, Екердревілю й д'Октевілю.

Ворог робив сполудня сильний протинаступ, але американські війська його скоро проломали. Шербурґ нині зовсім зізольований. Американські війська продерлися вже до моря на північний схід від Сен Пієр-Еґліс і заняли те місто.

ДЕСЯТЬ МИРОВИХ ЗАСАД ПЕРЕДОВИХ АМЕРИКАНЦІВ.

55 сенаторів, конгресменів, суддів, ґубернаторів, та інших визначних американців видали з будинку вашингтонського Капітолю комунікат із зясуванням підставових засад, на яких, на їх думку, повинен опертися всесвітній мир. Ці підстави такі: 1. Розброєння держав Осі й інших агресивних держав; 2. Втримання міжнародної влади для недопущення свіжої агресії; 3. Справедливе трактування держав Осі й інших нападаючих держав; 4. Втримування установи для вирішування міжнародних спорів; 5. Втримування узброєного стану переможними Аліянтами; 6. Заведення більшої свободи народам вчасі миру; 7. Взаємна допомога між державами, особливо для слабших; 8. Міжнародна співпраця, особливо для поправи на всіх ділянках людського життя; 9. Окрема співпраця по війні Злучених Держав, Великої Британії, Росії й Китаю з іншими Обєднаними Державами; 10. Міжнародна організація на широких і добровільних підставах. — Із голосів різних відповідальних осіб про ці засади замітний голос сенатора Г. Бола, який сказав: „Самий факт, що в Америці ми осягнули таку згоду над мировими цілями, є заохочуючий. Найближчим нашим завданням є довести до цього, щоб наш уряд виконав ці засади і постарався, щоб кожна з цих засад прийнялася".

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ МІКОЛАЙЧИКА.

ОНА подає з Лондону, що серед людовців польських повстало там „ліве крило", на чолі з Кунцевичом, що є в опозиції до польського премієра Міколайчика за те, що він мав у Вашингтоні згодитися „на територіяльні концесії в користь Росії".

ЯК ТО ВОНО ТІСНО ПЕРЕПЛІТАЄТЬСЯ...

В „Комсомольській Правді" пише С. Крушинський п. н. „По визволеній землі на Україні", як це виглядає по українських містах по відступі німців. Між іншим, описуючи місто Чернигів, згадує за величезний плякат при дорозі, на якому в перекладі з російської мови на українську є написане: „Войовнику, перед тобою старинний город, що ніколи не покорився ворогови; ти побачиш на окопі гармати, подаровані Петром Великим, вони — символ свободи чернигівців і їх відданости батьківщині. Купу каміння і попелу залишили ґітлерівці по собі в тім місті. Вони тут вбили 60 тисяч советських людей. Поглянь довкруги і пімсти Чернигів". Далі згадується в описі, як то вулицями цього міста ходили Шевченко, Олег Віщий і Петро Великий „з своїми полками", так як цей цар подарував Чернигови ось ті гармати, що на окопі за заслуги в розгромі шведів. Згадуючи за побут Пушкина і Шевченка і дві пропамятні дошки, що нагадують той побут, пише Крушинський: „Як то тісно переплітаються у своїм розвитку московська і українська культура"...

УКРАЇНКА ДІСТАЛА БРИТІЙСЬКУ МЕДАЛЮ.

Анна Креплев (Храплива) канадійська дівчина, зістала відзначена від британійського короля Юрія VI. з нагоди свята його уродин Медалею Британської Імперії. Анна Креплев походить з Манітоби і служить від 1941 року в Канадійськім Жіночім Корпусі Армії. Тепер є занята в Лондоні. А що є добра українка, видно хочби по тім, що є секретаркою в Союзі Українсько-Канадійських Вояків.

Одночасно дістав таке саме відзначення Олекса Чернецький, канадійський українець з Брендону.

ПОЛЬСЬКИЙ ГОЛОС ПРО ЕП. САВУ.

„Нови Сьвят" з 21. червня б. р. пише про православного епископа Саву, що тепер перебуває в Лондоні, де сповняє обовязки військового православного епископа при польській армії. Каже, що він „валить „просто з мосту" правду коли треба і де треба, та що відомий „з високих прикмет характеру і горожанських чеснот". Усі ті „прикмети" звязує ґазета з відповіддю його, яку вислав до канадійського „Українського Голосу" на поміщену там же замітку, що те, що він виголосив в церкві в Единбурзі проповідь до вояків польською мовою, було провокацією, бо там були православні українці, а православних поляків „є тільки, що кіт наплакав". На те еп. Сава відповів, що польський уряд і військовий провід „старанно опікуються" православними вояками, та що є „неправдою, будьтоби всі польські вояки чи більша частина, що є православної віри, були українцями", бо ті православні є таких національностей: польської, білоруської й української. Далі заявив, що богослуження правляться для православних в старословянській мові, а релігійні услуги в рідній мові того вояка, якому їх уділяється. А проповідається по польськи тому, бо „польська мова є спільна всім тром етнічним групам православної віри".

„Нови Сьвят" каже, що еп. Сава відповів „коротко, ясно, виразно і зрозуміло", та жаліє, що є так мало епископів Савів „серед національних меншин Польщі". Але вірить, що „буде їх щораз більше"...

ПЕРТИНАКС ПРО РОЛЮ РОСІЇ.

Відомий французький журналіст „Пертинакс", що живе тепер в Америці, пише в Н. Й. Таймс, що підчас нарад в Теґерані Москва переконалась, що Лондон і Вашингтон признають Росії право на провідну ролю у східній Европі.

ВЕЛИКА ПЕРЕМОГА НАД ЯПОНЦЯМИ НА ПАЦИФІКУ.

Адмірал Нимиц подав у своїм комунікаті, що японська фльота, котру зочено в понеділок на Тихому океані між Филипинами й Маріанасами, потерпіла в першій сутичці з американською фльотою поважні втрати й негайно втікла. Американці затопили 4 японські кораблі й ушкодили 10. Між затопленими є: один боєвий корабель, один кружляк і три нищителі.

Стріча обмежилася до бою літаків. Кораблі на кораблі не стріляли. Американці збили 373 ворожі літаки. Американці втратили за два дні бою 49 літаків.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАПОВІДАЄ НОВУ ОФЕНЗИВУ.

Знагоди початку четвертого року війни між советським союзом і Німеччиною советська преса заповідає нову офензиву проти Німеччини.

Тимчасом червона армія далі натискає на Фінляндію із сходу й полудня.

ҐЕБЕЛЬС ЗАПОВІДАЄ НОВІ ЗБРОЇ.

Д-р Ґебельс, націстичний міністер пропаганди, пише в своїм органі „Райху", що перші успіхи в ужиттю „роботів" заохочують націстичний уряд уживати дальші подібні воєнні засоби для відплати Аліянтам за бомбардування Німеччини.

Аліянти вислали на бомбардування бази „роботів" знову 250 важких бомбовиків. Аліянтська пропаганда не говорить нічого за відплату, а тільки за недописання нової зброї.

ВРАТУВАЛИ ВАСИЛІЯНСЬКУ БІБЛІОТЕКУ.

Герберт Л. Метюз, кореспондент часопису Ню Йорк Таймс, подає з Риму, що з монастиря оо. Василіян в Ґротаферата вивезено 76 пак дуже цінних книжок і документів і переховано їх у Ватикані, заки зачалось бомбардування цеї місцевости.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Українсько-Американський Допомоговий Комітет

Справа допомоги так сильно знищеним війною українським землям та ратування українських людей, жертв воєнного лихоліття, від нужди чи голодової смерти — не є справою одної церкви, ґрупи, партії, чи організації. Це справа загальна, яка усіх нас рівно обходить і болить.

І цілком певно так є, що всі ми щиро бажаємо таку допомогу зібрати і потребуючим вислати.

Та вже тяжча справа, як таку збірку зорґанізувати. А тяжча вона не так через наші церковні, партійні, ґрупові чи орґанізаційні поділи, як ізза многих інших проблем, далеко складніших, бож це іде в першу і головну чергу про допомогу тим жертвам в Україні, що є під совєтським режимом, який такій допомозі, навіть приватній, в часі голодової трагедії з 1932 року, не потурав, а вкінці її цілком не допускав, а сам голод заперечував. Уже те одно, поминаючи ідеольоґічні й політичні причини, могло заставити американських українців глядіти з недовірям на відношення совєтсько - московської влади до українського народу. І те недовіря дійсно істнує. Тільки сліпий може його не добачувати, тільки фальшівник наших громадських настроїв — може це представляти інакше.

І звідси, з того недовіря, зродились в громадянстві усі ті домагання, щоби мати якесь запевнення, що зібрана нами допомога дістанеться дійсно на українські землі, дійсно в українські села і міста, дійсно в руки українського народу.

Тому, щоб це недовіря усунути, повинна зарадити совєтська влада. Це очевидне, бо хтож інший може це зробити. Та не зважаючи на те, як ця проблема буде розвязана, нам треба братись таки зараз до збирання допомоги українським жертвам війни. Так і розуміє ту справу наше громадянство, а вислідом цього розуміння є створення на нарадах у Ню Йорку, дня 20-го червня 1944, Українсько-Американського Допомогового Комітету.

Ініціятиву до створення дав Український Конгресовий Комітет, згідно з ухвалою Другого Конгресу Американських Українців. Отсей Українсько-Американський Допомоговий Комітет, як думаємо, звернеться до громадянства з певним покликом та вияснить, як він буде ту допомогову акцію переводити.

З нашого боку можемо одначе вже тепер ствердити, що створення ось того Комітету є дуже поважним кроком вперед в акції допомоги українським жертвам війни. Створено його по довгих трудах в такий спосіб, щоб його склад був приємливим для різних груп. Створено його як чисто харитативну інституцію, яка має вести допомогову акцію при співпраці громадянства і наших народніх установ з тим, щоб дбати, щоб при посилках і розділах жертв не було ніяких дискримінацій.

Ще згадаємо, що справа з заложенням ось такого комітету тягнулась довший час. А це тому, що пробувано його збудувати в такий спосіб, щоб він був самостійним і харитативним і міг обеднати як не усе, то принаймні подавляючу більшість нашого громадянства.

Думаємо, що це осягнено.

Та як уже Комітет створено, то тепер приходить черга на широкий загал. Знаємо, що в многих наших народніх орґанізаціях уже розпочато допомогову акцію. Знаємо, що многі мають уже призбирані більші суми гроша. Знов інші вже готові до збіркової акції. Усім їм треба тепер звертатись до Українсько-Американського Допомогового Комітету за вказівками і порадами. Усім їм треба ввійти з тим Комітетом у звязок як тільки він до них відозветься і запросить їх до співпраці.

„ІЗМЄННІК МАЗЕПА".

Московська червона преса не перестає раз-у-раз нагадувати про великого гетьмана України, Івана Мазепу, в такий самий спосіб, як це нагадувала чорносотенна царська преса. От „Правда" з 26. квітня б. р. в статті про „Бендерський шлях" як „живу сторінку історії многовікової слави російської зброї", не забуває додати, що „Бендерським шляхом втікав з „ізменніком" Мазепою Карло XII., розбитий військами Петра під Полтавою".

Ще кажеться, що нарід охороняє там память своїх героїв, бо от до цього часу заховався „хутір Наливайка, названий так в честь народнього героя, борця за свободу України". Нарід очевидно, і Мазепу не називає „ізменніком". Це назвав його так царат, а по нім — большевики.

НІМЦІ И УКРАЇНСЬКА АРМІЯ

Джозеф Барнес пише в „Ню Йорк Геральд Трибюн" з 22. червня б. р. про „німецьку різномовну армію". Каже, що коли в Лондоні поглянути на німецьких полонених, то між ними є росіяни, поляки, чехи, хорвати, французи, еспанці, італійці, а навіть магомедани з центральної Азії, козаки, кавказці, скандинавці й т. д. Давніше, пише Барнес, того не було. Націсти зробили тільки коротку спробу з російсько-совєтським ґенералом Власовом, що попав в німецький полон, та якого вживали якийсь час на східнім фронті. Ще пише Барнес таке: „На початку націстівсько-совєтської війни Берлін держався з розмислом такої політики, щоб знеохочувати українських націоналістів та інші ґрупи, що їх можна було зєднати". Очевидно, знеохочував у справі творення національних армій для боротьби з совєтським режимом. Барнес каже, що тоді націсти мали повно своїх, себто родовитих німців. Тепер, кажеться далі, націсти змінили політику і тягнуть в німецькі ряди кого тільки можуть. Тепер Гітлер навіть таке проголошує, що „бореться за більшу славу Ісляму та за незалежність цілої Азії", щоб дістати прихильників в Азії й Африці.

КОНВЕНЦІЯ „СОЄДИНЕНІЯ".

В понеділок 26. червня б. р. зачнеться 24-та головна конвенція „Греко-Католицького Соединенія", запомогової орґанізації виходців з Закарпаття, якої орґаном є тижневик „Американско-Русскій Вестник", видаваний латинкою. Організація ця істнує вже 52 роки. Перше звала себе ще теж і „русскою", а тепер тільки „греко-католицькою". З передконвенційної відозви головного предсідника, Івана П. Секерака, виходить, що орґанізація дійшла була в членстві тому яких 12 років до 150,000 членів. Та, як подає предсідник, членство орґанізації виносить тепер 51,000, з чого виходить, що воно впало до третини того, як було тому 12 років. Між проголошеними конвенційними делеґатами бачимо велике число священиків, так як це бувало і на минулих конвенціях, де духовенство відгравало завжди головну ролю. Орґанізація має головного духовного управителя, через якого особу єпископ виконує духовний нагляд. З слів предсідника виходить, що в організації є знов нові спроби кирині й ширення хаосу.